

Mladi o pomenu varstva narave in naravnih rezervatov

1: Letos je potekalo 14. Srečanje mladih ornitologov Slovenije pod naslovom »Naravni rezervati – biseri ohranjene narave in priložnosti za regionalni razvoj«. Na sliki je Naravni rezervat Škocjanski zatok, ki ga mladi zelo radi omenjajo kot odlično učilnico v naravi pri nas.
foto: Duša Vadnjak

2: Mojca Podletnik: »Z varstvom narave posredno varujemo tudi sebe.«
foto: Alenka Mrakovčič

14. Srečanje mladih ornitologov Slovenije – Ko mladi izrečejo svojo podporo

V nedeljo, 25. novembra 2012, je v Ormožu potekalo že 14. Srečanje mladih ornitologov Slovenije. Projekt, ki ga je v 90. letih zasnoval prvi koordinator, dr. Andrej Šorgo, ima preprosto filozofijo – združiti mlade iz vse Slovenije, ki želimo aktivno sodelovati pri oblikovanju družbe, v kateri bomo živeli v prihodnosti. Pri tem nas povezuje skrb za enega izmed temeljev, katerega pomembnost postaja vedno bolj očitna – namreč narava in naše sobivanje z njo. Letos je srečanje potekalo pod naslovom »Naravni rezervati – biseri ohranjene narave in priložnosti za regionalni razvoj«.

Varstvo narave - priložnost za trajnostni razvoj regije

// Mojca Podletnik, študentka ekologije z naravovarstvom

V času, ko se spoprijemamo z vedno večjim uničevanjem okolja, narašča tudi zavest o pomenu varstva narave. Ob tem se moramo nujno zavedati, da z varstvom narave posredno varujemo tudi sebe. Pogosto pozabimo, da ob ohranjanju biotske raznovrstnosti prispevamo tudi k razvoju lokalnih skupnosti ter varovanju kulturne dediščine. Tako naj bo v naših očeh varstvo narave predvsem možnost trajnostnega razvoja, ne le omejitev. Možnost razvoja so že pred časom prepoznali v rezervatih v tujini. Eden boljših primerov je rezervat Lago di Penne v Italiji, ki je v sodelovanju z znano trgovsko verigo lokalnim pridelovalcem zagotovil stalni

vir dohodka. Ti v zameno ohranjajo tradicionalno kulturno krajino na sonaravni način. V okviru projekta spodbujajo tudi pravila zdravega prehranjevanja in obveščajo o pomenu zavarovanih območij.

Narava potrebuje zatočišče

// Aleksander Kozina, dijak

Naravni rezervati v današnjem času postajajo vedno bolj pomemben element pri ohranjanju biotske pestrosti. Njihov pomen je izrazito večplasten, saj imajo veliko funkcij: naravovarstveno, raziskovalno, izobraževalno in sprostitveno. Še posebno pomembna je prva od naštetih, saj je naravno okolje iz leta v leto bolj uničeno in zato živali, vključno s pticami, izgubljajo dragoceni življenjski prostor in zaradi tega postajajo vedno bolj ogrožene. Po mojem mnenju bodo rezervati v prihodnosti postali še pomembnejši, kot so sedaj, saj se uničevanje zakonsko nezaščitene območja neustavljivo nadaljuje. Žal vse kaže, da se bodo zato v prihodnosti pred uničenjem ohranila le zaščitena območja, kot so različni parki in naravni rezervati. To pa je tudi razlog, da se moramo vsi potruditi, da naravo zavarujemo in s tem rešimo pred številnimi grožnjami, ki jih prinaša prihodnost.

Slab spomin

// Tilen Basle, študent ekologije z naravovarstvom

Ohranjanje narave, okolja ter redkih organizmov že dolgo ni neznanka, čeprav se ljudje še vedno velikokrat vedemo, kot da so to pojmi, ki smo jih preslišali nekje med urami biologije v osnovni šoli. A prav opominjanje in seznanjanje s pomenom ohranjanja je tisto, kar bo v prihodnosti pripeljalo do spremembe. Prek izobraževanja, ozaveščanja in uspešnih primerov, ki jih prinašajo tudi naravni rezervati, bodo ljudje spoznali pomen varstva narave in ugotovili, da naravovarstveniki ves čas govorijo tudi o varstvu ljudi. Čist zrak in pitna voda? Pa mesta za oddih v naravi, ki nam dajo moč, da se spopademo z vsakodnevnimi izzivi? In ali ni povsem drugačno doživetje, če lahko živa bitja opazuje-

mo zunaj ograd ali botaničnega vrta? Ljudje smo v pohlepu zabredli pregloboko in čas je, da spoznamo, da nam dobrine niso dane za vse večne čase. Vprašanje je le, koliko ptic bo do tega spoznanja še padlo pod streli lovcov ali koliko kilometrov cest bomo speljali skozi najlepše gozdove, da bomo lahko hitreje prišli do nakupovalnega centra!

Problematika invazivnih vrst in kompleksnost ekosistemov

// Manca Velkavrh, študentka biologije

Mnoge vedno znova prevzame dejstvo, kako kompleksen je splet živih in neživih dejavnikov. Kaj vse lahko za sabo potegne ena sama sprememba v ekosistemu, pa je dobro razvidno ravno na primeru invazivnih vrst, kjer lahko ena sama vrsta sproži zaporedje dogodkov, ki vodijo v spreminjanje celotnega ekosistema. S tem narava izgublja pri raznolikosti. Čeprav nas vsakič znova presune raznolikost oblik, zvokov in vonjev, v svojem vsakdanjem življenju pridno pozabljamo na svoje delovanje, s katerim korenito spreminjamo svoje okolje. Vendar pa te pravice nimamo, zato bi bilo dobrodošlo, da ponovno vzniknejo »pomladi narodov«, le da bi se tukaj prebudili v odnosu do narave. Očitno je, da je njeno ohranjanje ključno tudi za naš obstoj in kakovost našega življenja. Prevzemanje odgovornosti pri škodi, ki jo povzročajo invazivne vrste, pa je le ena izmed mnogih pomladi, ki nas še čakajo.

Evropski finančni mehanizem Life: 20 let podpore projektom za varovanje okolja in narave

// Sarah Robič, študentka ekologije z naravovarstvom

Pred desetletji so države članice EU sprejele Direktivo o habitatih in Direktivo o prostoživečih pticah, da bi zaščitile najbolj ogrožene vrste in življenjske prostore po vsej Evropi. Povod za to je bila zaskrbljenost ob hitrem zmanjševanju števila prostoživečih živali in izgubljanju naravnih življenjskih prostorov zaradi sprememb v rabi zemljišč,

onesnaženja in širjenja mestnih območij. Da bi vrstam in življenjskim okoljem omogočili dovolj prostora, sta omejnjeni direktivi vzpostavili omrežje zaščitene območij Natura 2000, s finančnim instrumentom Life pa so zagotovili podporo za njegov razvoj. Biotska raznovrstnost je naše življenjsko zavarovanje, Natura 2000 pa varuje območja, ki so velikega pomena za ohranjanje biotske raznovrstnosti. V zadnjih dveh desetletjih smo naredili ogromen napredek, vendar narava še vedno potrebuje našo pomoč.

Kako je Naravni rezervat Škocjanski zatok postal oaza na pragu Kopra

// Barbara Robnik, študentka ekologije z naravovarstvom

V 80. letih prejšnjega stoletja je občina Koper nameravala Škocjanski zatok popolnoma zasuti in pridobljeno območje nameniti pozidavi. Laguna Škocjanskega zatoka je postala divje odlagališče za raznovrstne odpadke, kar je povzročilo uničenje velikega dela življenjskih prostorov redkih in ogroženih vrst. Danes po obsežni obnovi tega območja, ki je potekala na pobudo DOPPS-a in s finančnimi sredstvi EU ter Republike Slovenije, Škocjanski zatok postaja eno izmed jeder trajnostnega razvoja Kopra in okolice. Rezervat dviguje bivalno raven mesta in prispeva k boljši kakovosti življenja ljudi ter kot vstopna točka na slovensko Obalo daje možnost promocije drugih znamenitosti. Škocjanski zatok je eden izmed primerov dobre prakse pri nas, ki prikazuje, kako lahko ohranjanje narave prinese veliko pozitivnega. Zelo pomembno je, da že od samega začetka obstaja sodelovanje z lokalnim prebivalstvom ter mediji, saj lahko le tako dosežemo medsebojno sožitje.

Človek in narava - kdo se mora komu približati

// Valentina Sergaš, študentka prava

Naravni rezervati so odličen način, kako naravo približati ljudem. Moje mnenje je, da je za ta namen potrebna prava infrastruktura, saj damo ljudem ravno z opazovalnicami in

3: Aleksander Kozina: »Rezervati bodo v prihodnosti postali še pomembnejši, saj se uničevanje zakonsko nezaščitene območja neustavljivo nadaljuje.«

4: Tilen Basle: »Ljudje smo v pohlepu zabredli pregloboko in čas je, da spoznamo, da nam dobrine niso dane za vse večne čase.«

5: Manca Velkavrh: »Naj ponovno vzniknejo »pomladi narodov« v odnosu do narave.«

foto: vse Alenka Mrakovčič

6: Valentina Sergaš: »Naravni rezervati so odlični način, kako naravo približati ljudem.«

7: Sarah Robič: »Biotska raznovrstnost je naše življenjsko zavarovanje ...«

8: Barbara Robnik: »Škocjanski zatok dokazuje, da lahko ohranjanje narave prinese veliko pozitivnega.«

9: Alenka Mrakovčič: »Tudi ohranjanje zdravega okolja je mogoče predstaviti skozi umetniško izražanje in verjamem, da je to pri prizadevanjih za varovanje narave nujno potrebno.«

10: Neža Kocjan: »Naredimo naravne rezervate enako dostopne in enako prijetne za vse, tudi za ljudi s posebnimi potrebami.«

11: Tamara Karlo: »Ne smemo pozabiti prostovoljstva, ki je bilo že v preteklosti ključnega pomena pri ustvarjanju zgodbe o Ormoških lagunah.«

učnimi potmi tudi dejansko možnost, da si naravo in njene lepote ogledajo od blizu. To je pomembno predvsem za šole, ki v naravni rezervat pridejo na ekskurzijo. Sama lahko povem, da se iz svojih osnovnošolskih let veliko bolje spominjam ekskurzij v naravi kot pa sedenja v učilnici. In spoštovati naravo se najbolje naučimo tako, da jo neposredno izkusimo. Šolska učilnica nam tega ne bo dala, učilnica v naravi – naravni rezervat – pa zagotovo. Škocjanski zatok je zelo lep primer takšnega naravnega rezervata. Je »oaza na pragu Kopra«, saj velikemu številu lokalnega prebivalstva pomeni tudi prostor, v katerega »zbežijo« pred mestnim življenjem. Sama kot študentka večino časa preživim v mestnem okolju in včasih resnično potrebujem »odklop«. Kateri prostor pa je primernejši za to kot narava?

Kakšen je pomen kulture in umetnosti za varstvo narave

// Alenka Mrakovčič, študentka dramaturgije in scenske umetnosti

Kultura in umetnost nas nagovarjata povsem drugače – edinstveno, abstraktno, vendar neposredno, osebno in neverjetno učinkovito. Tudi pomen narave, ohranjanja zdravega okolja in odgovornega odnosa do vsega okrog nas je možno predstaviti skozi umetniško izražanje in verjamem, da je to pri prizadevanjih za varovanje narave nujno potrebno. Umetnost naj bi bila ogledalo družbe, ogledalo družbe pa je tudi narava – tako ali drugače zaznamovana s človekovim delovanjem: ohranjena, spremenjena ali pa uničena. Kako se vidimo v ogledalu, je odvisno od ogledala, našega pogleda in nas samih. Umetnikovo videnje sveta je odvisno od stanja družbe in okolja, v katerem živi – je tudi odsev odnosa družbe do narave in prav lahko nanj opozarja in poziva k spremembam. Toliko bolj učinkovito, ker umetnost sama premaguje bistveno oviro na poti do ljudi – približati se. Preprosto hočemo jo sprejeti in poslušati njene ideje.

Naravni rezervati so centri enakih možnosti za vse

// Neža Kocjan, študentka biologije

Zelo dobro se spominjam, kdaj sem imela prvič možnost opazovati, kako je, kadar ima skupina ljudi s posebnimi potrebami možnost njim prilagojenega obiska v muzeju. Stara sem bila devet let, ko sem s skupino slepih in slabovidnih obiskala Mestni muzej v Ljubljani. Še vedno začutim trohico otroškega navdušenja, ki me je prevzemalo, ko sem izvedela, da se smem dotakniti razstavnih eksponatov. S tem so se mi replike oblačil in vsakdanji predmeti, ki so pripadali nekemu skrivnostnemu trenutku v preteklosti, približali kot še nikoli prej, hkrati pa sem se zavedala, da je ostalim v skupini prav ta dotik pomenil edini stik med kustosovo razlago in tistim davnim trenutkom. Nepredstavljeni pomen dotika pa sem končno povsem doumela šele pred nekaj leti, ko sem se v t.i. Središču zmožnosti udeležila delavnice, ki je udeležencem pokazala, kaj natančno pomeni biti slep. Nikoli ne bom pozabila občutka nemoči, ki me je spremljal zatem.

Slepi in slabovidni pa so le ena izmed številnih skupin s posebnimi potrebami. Med slednje sodijo še gibalno ovirani, gluhi in naglušni, osebe z motnjami v duševnem razvoju in mnogi drugi. In kvaliteta življenja mnogih izmed njih je na preizkušnji na prav vsakem koraku. Iz dneva v dan namreč bijejo bitko s prostorom, ki le redko ustreza njihovim potrebam. Prav zato je možnost potepa v naravo, na primer v kakšen naravni rezervat, neprecenljiva. Oaza, kjer bi lahko bili, četudi le za trenutek, brez skrbi. Ker na poti ni nepredvidenih ovir in ker nanje ne prežijo visoki pragi in ozke poti. Ker lahko pridobiš informacijo z reliefne table ali pa iz brošure v Braillovi pisavi in nisi odvisen od nikogar. Nekje je pač treba začeti. Zakaj ne bi začeli s tem, da naredimo naravne rezervate enako dostopne in enako prijetne za vse? Možnosti, ki se s tem odpirajo, so tako široke, da kar vabijo k novim izzivom. Poskrbimo, da obrabljena fraza »Enake možnosti za vse« ne bo zgolj občepela na pričujoči strani.

11

12

Naravni rezervat Ormoške lagune - zelena vizija prihodnosti v Ormožu

// Tamara Karlo, študentka ekologije z naravovarstvom

Bazeni za odpadne vode nekdanje Tovarne sladkorja v Ormožu so mokrišče izjemnega nacionalnega in mednarodnega pomena za številne pomembne vrste ptic. S tržnim letom 2006/2007 se je proizvodnja sladkorja v Sloveniji zaključila in že v procesu zapiranja tovarne sta se pokazali želja in priložnost, da območje v prihodnje ostane v službi varstva narave, zato je marca 2010 prišlo do brezplačnega prenosa lastništva DOPPS-u. V nadaljevanju so potekale številne aktivnosti, povezane z vzpostavitvijo bodočega naravnega rezervata. Eden ključnih varstvenih ciljev je uredničenje ukrepov za izboljšanje in oblikovanje življenjskih prostorov za ptice. Izkušnje iz tujine kažejo, da je vlažne življenjske prostore najlažje upravljati s pašo z vodnimi bivoli, saj imajo toleranco do nizkih temperatur, se dobro znajdejo v vlažnem okolju mokrišč in se tudi prehranjujejo z rastlinami v tem življenjskem okolju. V okviru znanstveno-raziskovalnih ciljev bi lahko vzpostavili raziskovalno in informacijsko postajo za spremljanje selitev ptic. V izobraževalne namene pa bi za kakovostno doživljanje okolja vzpostavili center za obiskovalce. Seveda pa pri tem ne smemo pozabiti prostovoljstva, ki je bilo že v preteklosti ključnega pomena pri ustvarjanju zgodbe o Ormoških lagunah.

Varstvo narave za velike površine in dragocene ekosisteme

// Tanja Šumrada, študentka biologije

Reke Mura, Drava in Donava ponujajo prvovrstno podlago za razvoj celostno oblikovanega in sonaravnega trženja njihovih naravnih potencialov. Ob mozaiku različnih življenjskih okolij, dragoceni biotski pestrosti in bogati kulturni dediščini se lahko upravičeno vprašamo, koliko bogastva v resnici nosijo te reke? In zakaj dopuščamo, da nam to isto bogastvo kot voda z vsakim letom polzi skozi prste? Biosferni rezervati so edinstvena območja in vzorčni primeri uspe-

šnega vključevanja trajnostnega načela v razvoj velikih območij. Utemeljeni so s sodelovanjem lokalnega prebivalstva in upoštevanjem priporočil znanosti. Skoraj praviloma lahko rečemo, da obiskovalec na takšnem območju doživi kakovostno turistično ponudbo, izobraževanje in možnosti za rekreacijo, kar seveda pomeni, da so biosferni rezervati mednarodno visoko cenjeni in prepoznani. Kakšni so torej cilji tega, kar 800.000 hektarov velikega bodočega biosfernega rezervata, ki se bo raztezal čez pet držav? Predvsem moramo tem rekam dati več prostora. Več prostora za naravo in sonaravno rabo, več prostora za varstvo pred poplavi in – predvsem – več prostora v naši zavesti.

12: Tanja Šumrada: »Biosferni rezervati so vzorčni primeri uspešnega vključevanja trajnostnega načela v razvoj velikih območij.«

foto: vse Alenka Mrakovčič

→ Vabljeni na Mladinski ornitološki raziskovalni tabor Drava

Tudi letos bomo v začetku poletnih počitnic organizirali mladinski ornitološki tabor. Nanj ste vabljeni mladi med 10. in 18. letom starosti, ki si želite poglobiti znanje na področju ornitologije in naravovarstva, se izpopolniti v prepoznavanju ptic na terenu ter se ob tem družiti in izmenjevati izkušnje z vrstniki in mentorji.

Tabor bo predvidoma potekal **od srede, 26. junija, do torka, 2. julija 2013**. Nastanitev bo v OŠ Breg na Ptujju. Razdeljeni boste v pet skupin po največ štiri udeležence, ki jih bodo vodili izkušeni mentorji – ornitologi. Vsaka skupina se bo lotila raziskovanja določene teme. Poleg bolj specializiranih bodo delovale tudi skupine za začetnike. Letošnji tabor bo potekal v okviru projekta LIVEDRAVA: Obnova rečnega ekosistema nižinskega dela Drave v Sloveniji (LIFE11 NAT/SI/882).

Kako se prijaviš

Če se želiš udeležiti tabora, nam to čim prej sporoči pisno ali po elektronski pošti na naslov eva.vukelic@dopps.si ali **DOPPS, p.p. 2990, 1001 Ljubljana** in poslali ti bomo prijavnico. Prijave zbiramo do **31. maja 2013** oziroma do zapolnitve prostih mest. Za več informacij pokliči na številko 01/426 58 75, 031 652 152 ali piši na zgornji naslov.